

המספרים בתורה ובחז"ל

רגילים אנו לראות במספרים המופיעים בתנ"ך ובתורה שבע"פ כמנין דברים בלבד. "עזים מאתים ותישים עשרים, רחלים מאתים ואילים עשרים, גמלים מניקות ובניהם שלושים, פרות ארבעים ופרים עשרה אתונות עשרים ועירים עשרה" (בראשית לב, ה - ד). מאתים הוא מנין העזים והרחלים וכיו"ב, כמו שארבע מאות הוא מספר האנשים שהלכו עם עשו (שם פסוק ו), ואחד עשר הוא מנין בני יעקב באותו זמן (פסוק כג). ובכ"ז במקביל ובנוסף לפן המניני יש למספר פן מחשבתי עמוק הרבה יותר: המספר מתאר תכונה, מימד שאינו בולט ונראה. לא במקרה ישנם דוקא שלושה אבות וארבע אמהות, חמשה חומשים ושישה סדרים, שבעה ימים (בשבוע) ושמונה - למילה. פעמים המספר המופיע בתנ"ך ובחז"ל בעליל אינו נכון בפן המניני ועל כורחנו למצוא משמעות עמוקה יותר למספר.

כאן המקום להסביר כי יש לראות את מדרשי חז"ל כאמיתיים לחלוטין אך לא כנראה מפשטם. הרמב"ם בפירוש המשניות בהקדמה לפרק חלק מסביר כי אין להאמינם כפשטם מחד וגם לא לגנותם - שהם דברו כחכמתם ואנו כיום חכמים יותר, אלא "ידעו כי הם עליהם השלום אינם מדברים היתולים, ונתאמת להם שדבריהם יש לו נגלה ונסתר, וכי הם בכל מה שאומרים מן הדברים הנמנעים דברו בס בדרך חידה ומשלי". וכן ברדב"ז (שו"ת אלף שג) כותב ביתר שאת וז"ל חס ליה לרבי יהושע בן לוי (ירושלמי שבת עט, ע"ב) שיאמר שאין האגדה אמת ועיקר. ונתנה מן השמים כשאר תורה שבע"פ, וכמו שהתורה שבע"פ נדרשת בשלוש עשרה מידות כן האגדה נדרשת בל"ב מידות, וכל המידות האלו נמסרו למשה רבינו מסיני וכו'. ובימי רבי התיירו לכתוב המשנה משום עת לעשות לה', והאגדה נשארה באיסורה כאשר בתחילה שלא נתנה להכתב וכו', כי יש באגדה דבר נגלה ונסתר, והנגלה מושך את הלב והנסתר לא ניתן אלא ליודעים חן וכו' וראוי להסתירם ממי שאינו ראוי להם וכו', ואם הוא מבין קצת יאמר: אפשר לדבר הפשוט הזה כיון בעל המאמר? ויחשבו מחשבות בלתי אמיתיות אשר לא עלו על לב בעל המאמר כאשר אירע בדורות אלו וכו' עכ"ל. ובשלטי גבורים פ"ק דע"ז וז"ל דע והבן כי המדרשים הן על ג' דרכים: יש מהן שהן דרך גוזמא וכו', ויש שהן ע"ד מעשה נסים שמראה הקב"ה כוחו וכו', ויש שכונת חכמים בהם לדרוש המקרא בכל ענין שיכולים לדרוש וסמכו על משי"כ אחת דיבר אלהים, שתיים זו שמענו וכו' עכ"ל. וכה"ג עיין מאמר על דרשות חז"ל מבנו של הרמב"ם. וע"ע מאמר הרמח"ל על אגדות חז"ל באריכות רבה וז"ל הרבה ענינים בתלמוד אין אפשרות לפרשם כפשטם כי הנגלה מהם היא הגשמה לשיי"ת חלילה, ולפעמים חירוף וגידוף ג"כ, ואנו מוכרחים ומחויבים להאמין כי מורישי הקבלה האמיתית אשר נודעו לנו לצדיקים וקדושים וחכמים מובהקים לא ידברו דברים זרים. רק צריכים להאמין כי נאמרו הדברים דרך רמז וסוד נסתר ומורים על ענינים נשגבים מדעתנו עומדים ברומו של עולם. וחשבו חז"ל למשפט שלא לגלות אותו הרזים הצפונים וטמונים בדבריהם לפני המון העם, ומפני

זה גילו טפח וכיסו עשרה טפחים, ופשוטי הדברים המה רק לבוש חיצוני, ותחתיהם ענינים יקרים להערות נשגבות לנבונים ומשכילים וכו' עכ"ל. א"כ יש לנו להזהר מאוד לא לראות המדרש באופן פשטני, אך להזהר יותר ויותר לא להלביש בו דברים אשר אינם כוונת חז"ל. ובפרט בעניני המספר יש לדעת כי פעמים המספר גופא רומז על סודות נשגבים וענינים רמים מעל ומעבר ולפעמים בסתירה למנין הדברים.

שיטת המהר"ל:

המהר"ל במקומות רבים מתייחס למספרים כבעלי משמעות ולא רק כערך מניני. בגבורות ה' פמ"ו כותב בזה"ל: וכאשר תעיין ותמצא כי הנָּשָׁם יש לו חילופי ו' צדדין והם המעלה והמטה ימין ושמאל פנים ואחור. וכל שש צדדין אלו מתייחסים אל הגשמיות בעבור שכל צד יש לו רוחק, וזהו גדר הגשם. אמנם יש בו שביעי והוא האמצעי שאינו נוטה לשום צד מפני שאינו מתייחס לשום צד דומה לדבר שהוא בלתי גשמי שאין לו רוחק. ולפיכך יש גם כן לזמן המתייחס ומשתתף עם הגשם ששה ימים והם ימי חול אבל השביעי קדוש. ונמצא כי שבעה ימי השבוע דומים לגשם הפשוט שיש לו שישה קצוות והאמצעי שבשניהם זהו ענין ששת ימי החול והשביעי הוא קודש עכ"ל.

על הגמרא בנדרים (לא, ע"ב): רבי יוסי אומר גדולה היא מילה שהיא דוחה את השבת החמורה עכ"ל, מסביר המהר"ל בחידושי אגדות וז"ל דבר זה פשוט כי המילה היא ביום השמיני, ומספר שמונה למעלה מן הטבע לגמרי כי שבעת ימים הם נגד שבעת ימי בראשית, והמילה היא הויה למעלה מן הטבע. ולכך המילה ביום השמיני שהיא אחר השבעה ואין לה צירוף אל ימי החול. כלל הדבר כי המילה הוא על השבת במדרגה ולכך המילה דוחה את השבת וכו' והמילה שהיא ביום השמיני הוא על הזמן עכ"ל.

בחידושי אגדות לקידושין (ל, ע"א על הגמרא): ת"ר חמשת אלפים ותתפ"ח פסוקים הווין פסוקי ס"ת, יתר עליו ספר תהילים ח', חסר ממנו דברי הימים ח' עכ"ל, כותב המהר"ל בזה"ל נראה שהגרסא ח' אלפים (וממילא מנין פסוקי ס"ת 8888) וכן פרשנו בפ"ק דברכות (ז, ע"א) שאמרו שם הקב"ה כועס בכל יום, וכמה כועס? רגע אחד משמונת ריבוא שמונת אלפים וכו'. ולפ"ז יהיה כל החשבון הוסד על שמונה כי כן מעלת התורה הוא שמונה וכו', כי לכך יסד דוד מזמור אשרי תמימי דרך (ק"ט) בתמניא אפי שהמזמור הזה הוסד על התורה. וכן יש שבעה פסוקים במזמור השמים מספרים כבוד אל (יט) ופסוק שמיני תורת ה' תמימה. וכ"ז מפני שהתורה היא על שבעת ימי בראשית ולפיכך מדרגת התורה שהיא על שבעת ימי בראשית היא שמינית. וכן המילה ביום השמיני כי המילה היא על הטבע, שכל אשר נברא בשבעת ימי בראשית הוא הטבע עכ"ל. לכן בזאת יבוא אהרן אל הקודש - בזכות התורה ובזכות המילה (ויקרא רבה פרשה נא) "ראוי לכהן להיות נכנס לפני ולפנים, שמקום זה מקודש ונבדל מן הגשמי, שנקרא קודש קדשים, בזכות המילה ובזכות התורה שהיא על טבע הגשמית. ולכך היו כל ההזאות ביוה"כ לפני ולפנים - שמונה, אחת למעלה ושבע למטה, וזה כי האחת למעלה היא כנגד המדרגה שהיא על הטבע שהיא למעלה ושבע למטה שהם כנגד הטבע וכו' עכ"ל המהר"ל בבאר הגולה (עמ' פב).

המהר"ל משליך מהמציאות בעלת שלושת המימדים למספרים. שש מבטא את הטבע, את המציאות, היות ויש בכל חפץ חומרי ששה צדדים (מעלה ומטה, ימין ושמאל, פנים ואחור). שבע את הקדושה שבטבע, כביכול הנקודה שבמרכז החומר - החפץ הגשמי, ושמונה את אשר אינו יכול להיות מבטא בחומר כלל: הדרגה שמעל לחומר, הרוחני המנותק מהטבע, מעל הזמן.

בצורה דומה מסביר המהר"ל בנצח ישראל פכ"א את ההבדל בין ארבע לחמש וז"ל כי העוה"ז הוא גשמי והגשם יש לו רחקים, והרחקים הם ד' שהם רחוקים מחולקים והם ד' רוחות השמים. ואלו ד' רחקים הם מחולקים כ"א לעצמו ואין זה כמו זה. כנגדם יש בעולם ד' מלכויות מחולקים שאין זה כמו זה ומפני שיש בכל שטח - אמצעי, והוא מסולק מכל ד' צדדין, לכך כנגד זה הוא המלכות הקדושה הוא מלכות ישראל וכו'. שכשם שהצדדין מן השטח הם מתיחסים אל הגשם, בעבור שהצדדין הם בעלי רוחק, שהרוחק הוא מתיחס לגשם, אבל האמצעי מתיחס אל הנבדל שאין לאמצעי שום רוחק וכו' עכ"ל. היחס בין המספר 4 ל-5 - ע"פ המהר"ל דומה ליחס בין 6 ל-7, אלא שזה במישור (דו מימדי) וזה במרחב (תלת מימדי).

יחס אחר במעט בין 4 ל-5 מופיע בגבורות ה' פ"ס בענין הארבע בליל הסדר וז"ל ריבוי שהוא מתאחד הוא חמישה, כי החמישי מאחד את הארבע שהם הריבוי עכ"ל. א"כ ה-5 מבטא את הנבדל, נקודת הקודש שבמישור כ-7 במרחב, ועוד מבטא את איחוד קצוות המישור עם הקודש, המרכז.

המהר"ל מאמץ את ההקבלה בין החומר למספר, פעמים רבות בכתביו, בעיקר במספרים הנ"ל, ומה שהובא הינו מעט מהרבה. אגב, המהר"ל שמסביר כי מספר פסוקי התורה הוא 8888, המבטא בחזקה את היות התורה על טבעית, מסביר זאת בניגוד למספר הנמצא כיום - 5846. ואפילו נאמר שאין אנו בקיאין לספור הפסוקים (ע"י קידושין ל, ע"ב; מג"א או"ח רפב) מ"מ הבדל של 42 בין הפסוקים כיום לבין הנוסחה הכתובה (5888) ניחא, אך לומר כמהר"ל יש לנו להוסיף עוד שלושת אלפים פסוקים, דבר שאינו מסתבר. א"כ יש לנו דוגמא למספר (8888) המבטא פן מחשבתי ולא ענין מניני.

שיטת הרב צדוק הכהן.

בעוד ששיטת המהר"ל ידועה יחסית, שיטת הרב צדוק אינה ידועה. ההבדל הגדול ביניהם הוא אשר המהר"ל מייחס המספר ביחס לחומר והרב צדוק מקביל את משמעות המספר להנדסת המישור ולהנדסת המרחב (גאומטריה). יש להבין כי החשבון אינו רק קובץ של מספרים ופעולות, אלא שפה שאפשר לבטא על ידה מציאות תלת מימדית.

1,2,3

המספר 1 מקביל לנקודה. כמו שלנקודה בגאומטריה אין לה עומק רוחב או אורך, כך למספר 1. כמובן שעפ"ז נבין כי הנמשל למספר אחד הוא הקב"ה, שאין לנו יכולת לתארו בשום אמצעי גשמי, כנקודה. שנים מקביל לשני נקודות. דרך שתי נקודות, כידוע, עובר קו ישר אחד. ישר אין בו עומק ורוחב, ובאורכו מתמשך בשני כיוונים עד אין סוף, ובכ"ז מוגדר הוא יותר מאשר נקודה אשר אין לה אורך רוחב או עומק, אין לה כלל מימד. שלש - מושווה לשלש נקודות. תמיד, בכל תנאי, ניתן יהיה לחבר את שלושת הנקודות וליצור משולש בעל שטח מוגדר (אא"כ הנקודה השלישית נמצאת על הישר המחבר את שתי הנקודות הראשונות). יתר על כן, שלש נקודות מיחסות ומבטאות מישור אחד. בעוד שדרך קו ישר אחד עוברים אין סוף מישורים, דרך ג' נקודות עובר רק מישור אחד. המישור הוא למעשה מציאות דו מימדית. אפשר לראותה, אפשר להשתמש בה כבסיס לבנות מציאות תלת מימדית, אך המישור עצמו נטול עומק הוא, מציאות מדומה. ההבדל בין המישור למציאות התלת מימדית (6 או 9) הוא כהפרש שבין תמונה לעצם ממשי. יתר על כן, למספר שלוש אין כלל פן גשמי, שהרי אינו באמת מציאות של ממש.

ז"ל ר' צדוק בדובר צדק עמ' 16: ד' כוחות אלו (מחשבה, הרגשה, כוחות האיברים (פוטנציאל), ויציאת הפעולה ע"י האיברים) הם כנגד ד' עולמות אבי"ע (אצילות בריאה יצירה ועשייה) והם כנגד ד' המספרים הנ"ל (יחידות, עשרות, מאות ואלפים) שהם ד' שמות הידועים לחכמי ההנדסה שהם נקודה, קו שטח וגשם (תלת מימד). הנקודה היא שאין לה שום התפשטות והיא חכמה שבמוח, כידוע שהחכמה נקרא נקודה בכ"מ בזוהר, שאין לו תפיסה ולא קימא לשאלה ואינו בעל קצוות כלל, שהוא דבר המוגדר במקום וקימא לשאלה, משאי"כ המחשבה אינה מוגדרת כלל בקצוות, שאינה בעלת גבול ומקום כלל, ולכך היא נקודה. והקו הוא בעל ב' קצוות שיש לו התפשטות אחת, וממנו נתהווה ב' קצוות וכו' עכ"ל. ובהמשך (עמ' 18) ז"ל יראה כי המקור הוא אחד א-לוהינו, וכל שמתרחקים מן המקור כך הם מתרבים וכו'. והראשון הוא ב' לוחות שהוא אוריתא וקוב"ה כולו חד, רק מ"מ היא מדרגה למטה לכך הם ב' וכו'. והאבות לאומה הישראלית שג"כ כולא חד עם אוריתא וקוב"ה אבל כבר הם מדרגה למטה וכבר כוללים משלוש וכו'. והאבות הם המרכבה, וכל הרכבה היא מג' כמשי"כ אין אגודה פחות מג' (סוכה יג, ע"א בתוס') וכו' עכ"ל. נשים לב כי עד עתה חוץ מהשוואת אחד לנקודה, הוא אינו כותב כדברי לעיל, ובכ"נ צרפתים יחד לדבריו, ע"פ שיטתו בהמשך המספרים.

המספר 3 הנו בעצם הפעם הראשונה שנוצר שטח, תמונה, בסיס או הרכבה. לכך יש לנו שלוש אבות: כקיבוע מישור מוגדר המתבצע ע"י ג' נקודות, כך האבות הגדירו לנו דרך חדשה, עם חדש, מהות חדשה. אין זה שלוש הוא מנין האבות, ואפשר היה להיות לנו מספר שונה של אבות, ח"ו לומר כן! דוקא שלוש הם האבות (ע' שדי חמד מערכת האלף כ) שהם הגדירו לנו מהות יהודי, ועליהם נבנה עם ישראל. לכך אפילו למ"ד שני כתובים הבאים כאחד מלמדין, ג' כתובין הבאין כאחד אין מלמדין (קידושין לה, ע"א), דשלוש מגדירים מישור מסוים, דין מסוים בלבד: רק אלו - ותו לא. לכך על שלשה דברים דוקא העולם עומד, דשלושה הוא הבסיס, המישור שעליו נבנה העולם התלת מימדי. לכך דוקא על ג' עבירות יהרג ואל יעבור (סנהדרין עד, ע"א) שאלו הם הבסיס, המישור שעליו בנוי שאר האיסורים.

30, 300

כפולה של עשר מבטאת שלמות, קומה שלמה של אותו מספר. לכן אמרו חז"ל בקידושין (מט, ע"ב) עשרה קבין חכמה ירדו לעולם, עשרה קבין יופי ירדו לעולם, עשרה קבין עשירות וכו' (דובר צדק עמ' 14-15, קומץ המנחה עמ' 11). ובשערי קדושה לרח"ו ח"ג ש"א מסביר ז"ל עוד הקדמה אחרת והיא כי כל אלו הבחינות והמדרגות מרום אדם הקדמון עד התהום שבעולם השפל, כולם הם זו למעלה מזו וזו לפנים מזו, כי העליון מחברו מתלבש תוך התחתון ממנו כנשמה לגוף וכו'. ונמצא כי כמו שבדרך התפשטות האורות מלמעלה למטה אין לך ספירה שאינה כלולה מכל העשר ספירות, וכל ספירה וספירה מתחלקת לאלפים ולרבבות ספירות וכו'. הנה שבעה רקיעין הן וכו' והאחרון נקרא וילון אינו משמש כלל (חגיגה דיב ע"ב) כי הוא ספירת מלכות דעשיה, וגם היא בעצמה נחלקת לעשר ספירות שבה והם וכו' ונמצא דהמלכות שבמלכות שבה היא יסוד העפר וכו'. [וגם] יסוד העפר כלול מעשר ספירות וכו' עכ"ל. היות ולכל כח יש אפשרות לחלקו לעשר, ממילא כפולה של עשר פירושה קומה שלמה של אותו מספר ממילא 3x10 מבטאת שלמות, קומה שלמה של 3.

אגב, יש לדעת דשלא ככתוב בספרים החיצונים אשר הספירה בבסיס עשר הונחל לעולם ע"י הערבים, אנו מאמינים כי הספירה בבסיס זה נחלה לנו מהר סיני בתורה שבכתב ושבע"פ.

והנה על דרך זה $10 \times 10 = 100$, כי היות וכל כח נחלק לעשר אי"כ גם כל חלק בשלושים נחלק לעשר והוה שלש מאות. 300 הוא בעצם הבירור המוחלט של ה-3. לכן אנו מוצאים במקומות רבים 300 כמספר של גוזמא, כגמרא בחולין (צ, ע"ב) וז"ל תנן התם תפוח (ציבור האפר שבאמצע המזבח, שהיו גורפין האפר תמיד וצוברין אותו שם, פרש"י) היה באמצע המזבח פעמים היה עליו כשלוש מאות כור. אמר רבא גוזמא וכו'. אי"ד יצחק בר נחמני אמר שמואל בשלושה מקומות דברו חכמים לשון הואי: תפוח, גפן ופרוכת. תפוח הא דאמרן. גפן דתניא גפן של זהב היתה עומדת על פתחו של היכל ומודלה ע"ג כלונסאות וכל מי שהיה מתנדב גרגיר או אשכול מביא ותלה בה. אי"ד אלעזר ברבי צדוק מעשה היה ונמנו שלוש מאות כהנים לפנותה. פרוכת דתנן רשב"ג אומר משום רבי שמעון הסגן פרוכת עוביה טפח וכו' ושלש מאות כהנים מטבילין אותה עכ"ל. למדנו שהביטוי למציאות דו מימדית הוא המספר 3, מספר הנקודות המינימלי הדרוש ע"מ לקבע מישור במרחב. בשלמות המלאה של ה-3 (300) היא מדמה מציאות אך אינה כזו, כתמונה יפה בעלת עומק, גוונים ושטחים, שאדם יטעה ויחשוב שהיא המציאות ואינה אלא דו מימדית, מישור - אשליה, גוזמא. לכך קמו המים בעת קריעת הירדן יותר משלוש מאות מיל (סוטה לד, ע"א) לכן נמשכה אמתו של נבוכדנצר 300 אמה כשרצה את צדקיהו למשכב זכור (שבת קמט, ע"ב), לכן כשנפטר משה רבינו נשתכחו מיהושע 300 הלכות (תמורה טז, ע"א), לכן העלו לחנניה בן חזקיה 300 גרבי שמן לעליה שיכתוב פירוש על יחזקאל (חגיגה יג, ע"א), לכן היו לרבי מאיר 300 משלות שועלים (סנהדרין לח, ע"ב), ומעשה שמצאו בקן נמלים 300 כור חיטין (ילקוט שמעוני נ"ך תתקלח), 300 - פרדות לבנות היו נושאות את מפתחות אוצרותיו של קורח (פסחים קט, ע"א), 300 - הלכות בבהרת ובמכשפה לא תחיה שלימד ר' אליעזר רק לעקיבא בן יוסף (אבות דרבי נתן פכ"ה, ג) וכהנה רבים מאוד בש"ס ובמדרשים שמבטאים גוזמא, ודוקא במספר זה שמבטא מציאות מושלמת לכאורה אך דו מימדית, לא אמיתית. אשליה: גוזמא.

גם שלושים הוי כפולה של 3, וכשלוש המגדיר מישור, מייחד מישור מאין ספור המישורים הקיימים, כך - דובר צדק עמ' 13 וז"ל בירור כל דבר הוא בשלושים יום כמש"כ ביבמות (קיא, ע"ב) עד שלושים מוקי איניש אנפשיה, טפי לא מוקי עכ"ל. דכאשר כבר עברו שלושים יום ומוקי אנפשיה הוא מבורר שכבר הגיע בעומק הרצון שבלב לכך. לכן סתם נזירות והלוואה לשלושים יום (נזיר ה, ע"א; תוס' ד"ה הקובע בב"ב ה, ע"א).

4, 40, 400

ז"ל דובר צדק עמ' 18: האמהות במדרגה למטה מאב, הם ארבע. והיינו כי האם המוציאה לפועל את הולד, משא"כ האב הוא בכח. וכבר נתבאר כי הג' הם בכח והד' הוא היציאה לפועל, לכך האבות ג' והאמהות ד'. והנה אלה הם מולידי ומוציאי לפועל האומה עכ"ל. ולעני"ד אין דרך הסבר לדבר אלא ע"פ הגאומטריה, דג' נקודות למדנו מקבעות לנו מישור מוגדר, אמנם אין סופי בצדדיו. והנה הנקודה הרביעית (כל עוד אינה ממוקמת על אותו מישור) היא תחילת היווצרות הג'שם התלת מימדי, תחילת היווצרות המרחב, דנקודה זו נותנת עומק לאותו מישור, לכן היא היציאה לפועל. כדמיון תמונה יפה ומציאותית לכאורה, אך הינה מישורית - מדומה, וכאשר יוצאת נקודה ממנה כלפינו, הדבר נותן נקודת עומק ראשונה למישור. בשונה מהמהר"ל הרואה את המספר ארבע במישור (ד' צדדים, ד' קצוות) אפשר לומר דהרב צדוק רואה במספר זה את היציאה לפועל - למרחב. לכן ד' אמות הוי מידת אדם בכל מקום (ע' ב"ב ק, ע"ב בתוס' ד"ה והכוכין אורכן ד', ע' ג"כ או"ח שמט - כל אדם יש לו ד"א ברה"י שיכול

לטלטל בהם) ודי' אמות קונות לו בכל מקום (בי"מ י, ע"א) ומידה קטנה שבחצר היא די"א (בי"ב יא, ע"א) שבכל אלו הדברים אע"פ שהינם במישור יש לאדם פריצה על ידם למרחב. גם די' רוחות שמנשבות בכל יום (בי"ב כה, ע"א - ע"ב, רש"י בברכות ג, ע"ב), די' הנהרות מגייע (שזרמו חוץ לגן), 4 חיות שבמרכבה (יחזקאל א, י) הינם הדברים הרוחניים יותר שבמציאות החומרית, ראשית היציאה לפועל מהתכנון (הבכח, המישור), ועל ידם זורם השפע הא-לוהי לתחתונים.

גם הארבעים (4x10) מבטא את יציאת הבכח לפועל, את ראשית התקמות המציאות מהתמונה, את זרימת השפע האלוהי לעולם הפיזי ע"י הנקודה הראשונה הנותנת לנו מרחב. ההבדל בין הארבע לארבעים כהבדל שבין השלוש לשלושים, קומה שלימה של המספר היחיד.

לכן נתנה לנו התורה בארבעים יום דוקא, וכן מי' של תחילת ספר משלי גדולה היא, "מלמד שהתענה (שלמה המלך) מי' יום שתינתן לו חכמת התורה כמשה דכתיב ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה" (ילקוט שמעוני תתקכט), שהתורה היא מעולמות עליונים וזרמה דרך ה-4 לעוה"ז דרך הנקודה הראשונה שמחוץ למישור, ועוד שעל יד התורה נברא העולם כדכתיב בזוה"ק (תרומה קסא ע"א) וז"ל דכד ברא קוב"ה עלמא אסתכל בה באורייתא וברא עלמא ובאורייתא אתברי עלמא וכו' וכד בעא קוב"ה למברי עלמא הוה מסתכל בה באורייתא בכל מילה ומילה ועביד לקיבלה אומנותא דעלמא, בגין דכל מילין ועובדין דכל עלמין באורייתא אינון וכו' עכ"ל. לכך "ועצומים כל הרוגיה זה ת"ח שהגיע להוראה ואינו מורה, ועד כמה (הוי ראוי להוראה - פרש"י): עד ארבעין שנין" (סוטה כב, ע"א-ע"ב), שבארבעים יוצא לפועל הבכח שבאדם, וכן הא דתנן בברכות (נד, ע"א) 'היתה אשתו מעוברת ואומר יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפילת שוא', ושם (דף ס, ע"א) וז"ל ולא מהני רחמי. מתיב רב יוסף ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה, מאי ואחר? אמר רב לאחר שדנה לאה דין בעצמה וכו' איבעית אימא מעשה דלאה בתוך ארבעים יום הוה עכ"ל, א"כ בארבעים נקבע מינו של התינוק, דהוי יציאת הבכח לפועל. וכן ארבעים יום לפני יצירת ולד יוצאת בת קול ואומרת בת פלוני לפלוני (סוטה ב, ע"א) כה"ג. ועיין כריתות (יג, ע"ב) דדוקא יין בן ארבעים יום משכר ולא לפני"כ, דיציאת שם "יין" מתמצית הענבים לפועל מצריכה ארבעים, ולכן בן ארבעים לבינה (אבות פ"ה משנה כא), שבינה היא צאת החכמה לפועל, ועוד דוגמאות רבות יש.

כדברנו בשלוש מאות כן י"ל בארבע מאות, דיציאה לפועל מלאה או השפעה מלאה מעליונים מבוטאת במספר 400. לכן במגילה (ג, ע"א) וז"ל תרגום של נביאים יונתן בן עוזיאל אמרו מפי חגי זכריה ומלאכי, ונדעזעה ארץ ישראל 400 פרסה על 400 פרסה. יצתה בת קול ואמרה מי הוא זה שגילה סתרי לבני אדם עכ"ל, וכן איתא בזוה"ק דארץ ישראל הוי ת"ק פרסה על ת"ק פרסה (זוהר חדש פד, ע"א) וז"ל הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה, תנן מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל, וכי ארץ ישראל דאיהי תי' פרסה על תי' פרסה היך אתעקרת מאתרה ויתבה תחותי? וכו' עכ"ל, וכן פרש"י בפרשת שלח עה"פ וישבו מתור הארץ מקץ ארבעים יום (יג, כה) וז"ל והלא תי' פרסה על תי' פרסה היא, ומהלך אדם בינוני עשר פרסאות ליום (פסחים דצד ע"א) וכו' אלא שגלוי לפני הקב"ה שיגזור עליהם יום לשנה וקצר להם הדרך עכ"ל. לכן 'ויאמר לאברהם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה" (בראשית טו, יג), ובליקוטי מאמרים לרב צדוק (עמ' 117) וז"ל והזמן הקצוב לזה (גלות מצרים) בחכמת השי"ת 400 שנה, שמספר זה הוא הראוי לבירור קנין דבר שיהיה לו נחלה, וכמו שנתבאר מספר זה בקנין מערת המכפלה 400 שקל כסף וכו' כי ענין ארץ ישראל שמיוחדת לנחלה לישראל עכ"ל.

ובשיחת מלאכי השרת (עמ' 59) וז"ל אבל במעשה (ברכות כ, ע"א) אדרבה אמרו מתון מתון 400 זוזי שויה. הבן מספר 400, שר"ל שזה הוא השלמת המעשה המביאה לתכלית המקווה, משא"כ המעשה המבוהלת הנעשית מתוקף היום והזריזות, הגם שגם היא טובה וכו', מ"מ אינה משלמת את ראשית המחשבה וכו'. וכן בכל מקום מספר 400 הנתפס בדברי חז"ל למספר גוזמיי תמצאהו כשתבונן בו מורה אל התכלית המקווה. וכן עשו כשבא לטעון על עולה"ב עם יעקב שברירו לחלקו נאמר וארבע מאות איש עמו עכ"ל. וכדברנו ד-400 היא המשלמת את המחשבה, ההוצאה לפועל השלמה של התכנון, או מספר המבטא את הצפיה להוצאה לפועל השלמה. לכך כתיב במדרש (לקוט שמעוני סוף כי תצא תתקלח) וז"ל ארבע מאות פרסה פסע עמלק ובא לעשות מלחמה עם ישראל בריפדים עכ"ל (דע"פ הפשט אינו מספר אמיתי), ובסוטה (מז, ע"א; בקטע המצונזר ומושט מחלק מהגמרות) שנידה רבי יהושע בן פרחיה ליש"ו הנוצרי 400 נידויים, וכאשר צר הורקנס על אריסטובלוס בירושלים והורידו מעות מתרומת הלשכה והעלו קרבנות, ופעם אחת בגלל חכמה יונית העלו חזיר ונעץ ציפורניו ונזדעזעה א"י 400 פרסה (סוטה מט, ע"ב), וכן איתא בסנהדרין דמט ע"א וז"ל דאמר רב יהודה אמר רב 400 ילדים היו לו לדוד כולן בני יפת תואר ומגדלי בלורית היו ומהלכין בראש גייסות היו, והן הן בעלי אגרופין של דוד עכ"ל, בכל המקרים הללו המספר 400 מבטא ציפיה להוצאה לפועל של משהו, יציאה לפועל של תכנון או טובה עתידית, נצחון וכיו"ב.

5, 50, 500

מעל למישור המוגדר ע"י ג' נקודות יש לנו עתה ב' נקודות נוספות המבטאות קו ישר אחד המחבר ביניהם. אין לנו עדיין מציאות ממשית בעלת שלוש מימדים (אורך, רוחב, עומק) אך מתחילה להיווצר תמונה של המציאות. בנקודה הראשונה שמחוץ למישור (4) עדיין לא יכולנו לבטא דבר מכיון שדרך נקודה מחוץ למישור עוברים אין סוף מישורים עתה בנקודה החמישית ובהיווצרות הישר יש לנו תמונה ברורה יותר. אמנם דרך ישר זה עדיין יכולים לעבור אין ספור מישורים שונים, אך יש לנו תמונה ברורה יותר איך תראה המציאות. דומה הדבר לאדם העומד על המישור (רצפת הבית) ורואה את הקו המתחם בין התקרה לקיר שמולו. כאשר יש לנו ישר נתון מחוץ למישור אפשר לראות בעיני רוחנו כבר בנין ממש, אם כי אכן יש אין ספור אפשרויות נוספות.

לכן בכתבי חז"ל מבטא החמש את ההנהגה, החוליה המקשרת בין תחילת היציאה לפועל - למציאות הממשית ממש. וז"ל הדובר צדק (עמ' 18): והתורה היא הנהגת האומה לאחר שיצתה לפועל, ומצד הזה מה שהתורה היא הנהגת האומה היא מחולקת לחמישה חומשי תורה, שזה מדרגה למטה מאבות (בכח) ואמהות (יציאה לפועל). וכל הנהגה כלול מחמש, לכן בהא נברא העולם, וכן ידוע מחכמי הקבלה ענין חמש פרצופין הכוללים כל הנהגות העולמות והם חמש כוחות שבנפש. והבן זה שקבלת התורה בהר סיני שהוא עצם התורה הוא רק ב' לוחות ובהם כלול הכל וקודמת לאבות ואימהות, אבל מצד התפשטותה להנהגת הנבראים ע"י, הוא מדרגה למטה מאבות ואימהות ומתרבה לחמישה חומשי תורה עכ"ל.

ובספר גינת אגוז ח"ב שער האלפא ביתא משולש (איי"ק, בכ"ר, גל"ש, דמ"ת וכו', בקפיצות של עשר וכולל אותיות מנצפך, וערכם המספרי הוא 111, 222, 333, 444 וכו' עד טצץ = 999) וז"ל שם: ומאחר שבארנו לך זה יש לך להתבונן בהיות הנך (=555) באמצע העיגול יסוד לכל העגולה, וכך נאה בהיות סוד המציאות חמישיות (כי בין אי"ק (111) לטצץ (999) ישנם 9 מספרים והאמצעי הוא 555 = הנך) וכו' והתבונן למה הוא כהן לעולם בראש (כהן תמורתו הנך) כי הנך זה אע"פ שהוא באמצע - ראשית החפץ

הוא, כי ראשית כל דבר כדורי ויסודו - באמצעותו וכו'. ובדעתי עוד לעורר בסוד אלו האותיות - אבגד(ה)זחט. יכלמ(נ)סעפצ. קרשת(ך)מוןף. וא"כ התבונן בהיות שלש אותיות הני"ך כל אחד יסוד (רוצה לומר מרכז) הגלגל: ה' יסוד לאחדים, נ' יסוד עשרות, ד' יסוד למאות וכו'. ואמנם העיקר הגדול שיש לך לשמרו תמיד להיותך יודע כי אות ה' היא מגלגלת כל האלפא ביתא, ולעולם אין אות ה' נבלעת בהיות הגלגל עולה למחוגת ט', כי אות ט' סודה מ"ה (כי סה"כ הערך המספרי של האותיות מא' עד ט' הוא מ"ה) אות י' סודה נ"ה (מ"ה + עשר = נ"ה) וכן עד התכלית (סוף האותיות) אות ה' אינה נבלעת (כי כל שאר המספרים אין בהם אחדים) והיא המניעה כל המחוגה הגלגלית עכ"ל. והרי זה עולה לדברי הרב צדוק שחמש הוי הנהגה מכיוון אחר.

6,60,600

שלוש נקודות נוספו לנו על הג' הראשונות שקבעו לנו מישור - בסיס. שלושת הנקודות החדשות מקבעות אף הן מישור נוסף, וממילא יש לנו עצם גשמי של ממש (כל עוד לא נמצאות כל ששת הנקודות על אותו מישור). יתר על כן, היות וכל ג' נקודות מהשישה מקבעות מישור א"כ יש לנו 18 מישורים שונים שניתן לבנות בעזרתן תשעה גופים שונים, או גוף אחד שיוגבל ע"י כל מישורים הני"ל. אמנם גם מארבע נקודות אפשר לבנות גוף תלת מימדי (פירמידה שבסיסה משולש), וכן מחמש נקודות (פירמידה שבסיסה מרובע או גוף בצורת מעוין שהקטע הרחב בו בצורת משולש), אבל רק בשש נקודות יש לנו בודאות גוף תלת מימדי שנתחם במישורים המקובעים כל מישור ע"י ג' נקודות. עפ"ז פשוט הוא, כמהר"ל, דשש מבטא את המציאות הפיזית הממשית, הטבעית, אם כי בשונה מהמהר"ל הרואה את הפיזי ע"פ כיווני הרוח החיצוניים (מעלה ומטה, פנים ואחור, ימין ושמאל) כאן אנו רואים המספר שש כביטוי פיזי ע"פ ההנדסה והמרחב.

וכדברינו לעיל - שישים יבטא לפיז' את המציאות הגשמית המלאה. לכך בסוטה (י, ע"ב): ויקם (שמשון) בתוך הלילה ויאחז בדלתות, תניא א"ר שמעון החסיד בין כתפיו של שמשון שישים אמה, ובמהר"ל שם בחידושי אגדות וז"ל שרוצה לומר כי שישים הוא מספר מלא ושלם וכו'. תדע עוד כי כח הגבורה מיוחד לשישים ולכך בשיר השירים - שישים גבורים סביב לה וכו'. ולכך בין כתפיו ששם היה שורה כח הדין והגבורה וכו' עכ"ל. שישים בגלל היותו מבטא מציאות פיזית שלמה הרי הוא ג"כ ביטוי לכח וגבורה פיזית. וכה"ג בילקוט שמעוני קכו וז"ל וכובע נחושת על ראשו (גלית) א"ר חנינא שישים קנטרין היה לבוש עכ"ל, ושם (קב) וז"ל וירץ איש בנימין מן המערכה - זה שאול. רבי לוי בר סימון וחכמים. רבי לוי אמר שישים מיל הלך שאול באותו היום וכו' ורבנן אמרין מאה ועשרים (2x60) הלך עכ"ל, וב(יד) - בו ביום עברו את הירדן ובאו להר גריזים ולהר עיבל יותר משישים מיל. ולכך שישים מיני יין (גיטין ע, ע"א).

יתר על כן - כמו ששישים הוא המבטא גשמיות במלואו, אחד חלקי שישים מבטא את סוף המספר המורגש (פרי צדיק ח"א, קדושת השבת עמ' 55): אחד חלקי שישים מבטא את החלק הקטן ביותר של הגשמי שיש לו עדיין את שמו עליו. לכן בפסחים דצד ע"א ת"ש מצרים היתה 400 פרסה על 400 פרסה ומצרים אחד משישים בכוש, וכוש אחד משישים בעולם, ועולם אחד משישים בגן, וגן אחד משישים בעדן, ועדן אחד משישים בגהינום. ובברכות (נז, ע"ב): אש אחד משישים לגיהנום, דבש אחד משישים למן, שבת אחד משישים לעולה"ב, שינה אחד משישים למיתה, חלום אחד משישים לנבואה. לכך בחולין (צח, ע"א) א"ר יוחנן כל איסורין שבתורה (בטליו) בשישים. וכ"ז כי כשאנו רוצים לייחס דבר מה לאחר,

המספר הקטן ביותר שאפשר לייחס אליו ועדיין יהיה בר יחוס הוא שישים. אחד חלקי שישים ואחד כבר בטל ברוב ואינו חלק לעצמו.

7,70

שישה נקודות חתמו לנו גוף תלת מימדי, אך להעלות על העצמות גידים ובשר, עור ורוח (יחזקאל לז, ו) יש להכניס חומר פיזי ממשי לתוך הצורה ההנדסית המתוחמת ע"י ששת הנקודות. זהו עומק השבע - הגוף והחומר.

לכאורה, עפ"י השבע מבטא את המספר הגשמי ביותר בשונה מהשש המבטא את הצורה ההנדסית של החומר, ובכל זאת השבע בדברי חז"ל מבטא פחות את החומר ויותר את ה"מכה בפטיש" של היציאה לפועל: ההתגלות, היציאה מהמציאות התלת מימדית הגאומטרית למציאות הממשית, את המרקם החומרי שעד היום אין המדע מסוגל להבינו עד תומו. וכך דברי הרב צדוק בספריו וז"ל כל קומת התפשטות חלוק לשבע, כנגד שבעת ימי הבנין (ימי בראשית שבהם נבנה העולם) שש קצוות והשטח הכוללם כנודע עכ"ל (ישראל קדושים עמ' 22), וכן בזה"ל שבע המדרגות הם ביציאת דבר לפועל, מבינת הלב עד גמר הפעולה שהם סוד שבע ספירות חג"ת נהי"מ, ונגדם הוא כל מספר שבע כידוע עכ"ל (תחילת תקנת השבין).

לכך כל שמציאותו שלמה וממשית מבוטאת במספר זה, "ויכל א-להים ביום השביעי" (בראשית ב, ב), "שבע שמות יש לגהינום ואלו הן: שאול ואבדון ובאר שחת, בור שאון טיט היון, צלמות וארץ תחתית" בעירובין (יט, ע"א), "תא חזי בשעתא דקב"ה ברא עלמא, ברא שבעה שחקים לעילא ברא שבעה ארצות לתתא, שבעה ימים שבעה נהרות, שבעה יומין שבעה שבועות, שבע שנים שבע פעמים (יובל) שבעת אלפי שנין דהוי עלמא" לישנא דהזוה"ק בפרשת ויקרא. "ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון, ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח, ח) וברקנטי שם וז"ל אין לומר דכונת השבח היתה כפי הפשט לבדו, כי באחד מן המקומות שבחוצה לארץ שבעה מינים אלו לרוב מאד. אמנם נשתבחה בשבעה מינים רמז לשבעה ימי בראשית וכו' עכ"ל. ממשות העולם, הארץ והים, הפירות והזמן מבוטא דוקא בשבע.

אמנם בודאי נתקדשו השביעיות כדברי המדרש בפדר"א פי"ח וז"ל אמר הקב"ה השבת הזה נתתי לישראל ביני ובינים בששת ימי המעשה פעלתי את העולם ובשבת נחתי, לפיכך נתתי להם ששת ימי מלאכה ויום השביעי ברכה וקדושה לי ולהם וכו'. שבעה רקיעים ברא הקב"ה ומכולם לא בחר למכון שבתו אלא ערבות (השביעי) וכו'. שבעה ארצות ברא הקב"ה ומכולם לא בחר אלא בארץ ישראל וכו'. שבעה הרים ברא הקב"ה ומכולם לא בחר אלא בהר סיני וכו'. שבעה ימים ברא הקב"ה ומכולם לא בחר אלא ים כנרת והנחילו לשבת נפתלי וכו'. שבע מדבריות ברא הקב"ה ומכולם לא בחר אלא מדבר קדש וכו'. שבעה עולמות ברא הקב"ה ומכולם לא בחר אלא עולם שביעי וכו'. שבעה ימים ברא הקב"ה ומכולם לא בחר אלא ביום השביעי שנאמר ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו. שבעה שנים ברא הקב"ה ומכולן לא בחר אלא שנת שמיטה עכ"ל. ובילקוט שמעוני (עה"ת רעו) וז"ל כל השביעין חביבין למעלה: הרקיע השביעי חביב וכו', ובארצות השביעי חביבה וכו', בדורות השביעי חביב (חנוך) וכו', באבות השביעי חביב (משה) וכו', בבנים השביעי חביב (דוד) וכו', במלכים השביעי חביב (אסא) וכו', בשנים השביעית חביבה וכו', בשמטים השביעית חביבה וכו', בימים השביעי חביב וכו', בחדשים השביעי חביב (תשרי) עכ"ל.

א"כ למדנו כמהר"ל דיש קדושה בשבע ואילו לכאורה לרב צדוק שבע מבטא את גילוי הגוף והחומר. על כרחנו לומר ע"פ הרב צדוק דגילוי החומר - קדושה יש בו, וע' בשערי קדושה לר"ח"ו (ח"ג ש"א) דאפילו יסוד העפר שבעולם הזה כלול הוא מעשר ספירות והו"ה שורה בו, ולא רק בעצם החומר אלא בגילוי, וע' נפש החיים בשער ג' דעצם גילוי החומר הוא ע"י חיבורו יתברך לעולמות.

גם השבעים, כדברנו בעשרות, מבטא את סוף הגילוי האפשרי. לכך שבעים אומות ושבעים פרי החג (סוכה נה, ע"ב), שבעים לשונות [סנהדרין יז, ע"א]: שתדע סנהדרין שבעים לשון, ועוד בסוטה (מו, ע"ב): עדות ביהוסף (תהלים פא) שבא גבריאל ולימדו שבעים לשון, שבעים זקנים בתקופת משה ושבעים בסנהדרין שבירושלים (ע' מרגליות הים עמ"ס סנהדרין ג, ע"ב אות יא-יט שהמופלא שבבי"ד (האדם השבעים ואחד) אינו מן המנין, וע"ש באריכות מהו תפקידו) שסוף גילוי האמת בשבעים. ובליקוטי מאמרים לרב צדוק (עמ' 178) כתב וז"ל ומספר שבעים הוא מצד התפשטות במעשה כידוע עכ"ל. סוף התפשטות הגילוי והגילוי מבטא בשבעים.

$$7 \times 7 = 49 = 77, 50$$

לעומת השבעים שהוא סוף הגילוי והגילוי האפשרי מבטא ה $7 \times 7 = 49$ את סוף הגילוי האנושי. במדרש שוחר טוב (תהלים יב), כותב בזה"ל א"ר ינאי לא נתנו דברי תורה חתוכין, אלא על כל דבר ודבר שהיה הקב"ה אומר למשה, היה אומר מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא. אמר לפניו רבונו של עולם עד מתי נעמוד על בירורה של הלכה? א"ל אחרי רבים להטות, רבו המטמאין - טמא, רבו המטהרין - טהור. רבי אבהו בשם רבי יונתן אמר תלמיד ותיק היה לו לר"ע והיה מטמא את השרץ מן התורה במ"ט פנים ומטהרו במ"ט פנים. וכן תני רבי חייא תלמיד היה לו לר"מ וסומכוס שמו והיה מטהר את השרץ מן התורה במ"ט פנים וחוזר ומטמאו במ"ט פנים שנאמר מזוקק שבעתיים. רבי יהושע בשם רבי לוי אמר תינוקות שהיו בימי דוד היו יודעים לדרוש את התורה במ"ט פנים עכ"ל. (ע' ג"כ בעירובין יג, ע"ב) דנאמר על סומכוס 48 פעמים, ואולי אחד פחות ממשה רבינו. ובראש השנה דכא ע"ב וז"ל חמשים שערי בינה נבראו בעולם וכולן נתנו למשה חסר אחד שנאמר ותחסרהו מעט מאלהים עכ"ל. ומסביר הרב צדוק ברסיסי לילה (עמ' 18) בזה"ל כי שער החמישים אינו מושג. והינו דפנים הינו גילויים, מה שהחכם מראה פנים מפני מה אומר כן. וידוע מ"ט הם ז' פעמים ז', נגד ז' ספירות הבנין של כח ההתגלות, ושער הני נגד הבינה שבלב שזה א"א לגלות לחברו כלל ההרגשה שבלב וכו'. לכן אומר תלמיד ותיק היה אומר מ"ט פנים, פירוש אומר לגלות אי אפשר רק מ"ט פנים, וכן משה רבינו וכו' עכ"ל. מ"ט מבטא את סוף הגילוי האנושי האפשרי, לעומת מספר חמישים, תחילת השמיניה השביעית $(7 \times 7 + 1)$ שמכוסה מבני האדם, ואפילו האדם הגדול שבענקים - משה רבו - לא השיגו. ועוד בספר בני יששכר (ניסן דרוש יב) וז"ל כל האורות נתהוו בלילה הראשונה (ליל ראשון דפסח) בגבהי מרומים בדרך נס שלא ע"י מעשינו, וכן הוא בכל שנה. אך להיות הדבר שלא ע"י מעשינו אין קיום להאורות והמוחין ההם. ע"כ ציוונו השי"ת מצות ספירת העומר לספור מחדש יום אחר יום, ונכנסין המוחין לאט לאט ע"י מעשינו, ולזה יש קיום כיון שהוא ע"י מעשינו עכ"ל. ולכן מוזכר יו"ט ראשון דפסח בלשון שבת - וספרתם לכם ממחרת השבת (ובזה טעו הצדוקים) ללמדך דפסח כשבת שקדושתו מעצמו שלא ע"י מעשינו שלא כיו"ט - מקדש ישראל שמקדשים לזמנים (ביצה יז, ע"א), ועוד שם כה"ג לענין יובל, והרי לנו מ"ט יום ושנה שמשמשים לגלות בפועל את הטמון בכח באדם.

הסיבה המבדילה בין 10×7 - סוף הגילוי האפשרי ל- 7×7 - סוף הגילוי האנושי מבוארת בפרק הבא.

על דרך הסוד

בהבנת משמעות המספרים מעשר ואילך אי אפשר להסתפק בהקבלה לפיזיקה - לחומר כמהר"ל, או לגאומטריה המישורית והמרחבית כרב צדוק, אלא יש לגשת במעט לחכמת הנסתר. על פי חכמה זו יש דהמספר מבטא או מסמל את הספירה שכנגדו על "לוח" הספירות, ויש שסגולת המספר בגלל הגמטריה שלו.

כדוגמת מספר 17, ז"ל במדבר רבה (פרשה יח, אות כא) אמרו ישראל רבש"ע בזמן שביהמ"ק קיים היינו מקריבים קרבן ומתכפר, ועכשיו אין בידינו אלא תפילה, טוב בגימטריה י"ז, תפילה - י"ט ברכות, הוצא משם ברכת המינים שתקנוה ביבנה, ואת צמח דוד שתקנו אחריו עכ"ל, וברש"ש שם - דמקודם היה נכלל ברכת צמח דוד בבונה ירושלים עכ"ל.

וכדוגמת המספר 364=השטן, וז"ל שם - השטן בגימטריה שס"ד - מניין ימות החמה שליט להשטין בכולם חוץ מיוה"כ עכ"ל.

18=ח"י דהוא שם היסוד, וכלשון שערי אורה ש"ב - לפי שמושך ממידת החיים עכ"ל, (וכן בספר מאורי אור ובפרדס רימונים שער ערכי הכינויים). לכן כותב הרח"ו בשער הכוונות (דרושי תפילת השחר א) וז"ל כי ה-18 ברכות שיש מעל נטילת ידיים עד ברכת התורה הם ח"י ברכאן דיסוד דעשיה וכו' ואחר כך 18 שמות שיש באותם הפסוקים של יהי כבוד ה' לעולם עד תהילה לדוד, הנה הם ח"י ברכאן דיסוד דיצירה וכו' ובסוף יצירה אנו חוזרים להזכיר 18 הוויות בשירת הים וכו' עכ"ל (ויש להוסיף דמספר האזכרות שבקריאת שמע וברכות שבתפילת העמידה הן 18). ולכך ז"ל הגמרא (ברכות כח, ע"ב) הני י"ח כנגד מי? א"ר הלל בריה דר' שמואל בר נחמני כנגד י"ח אזכרות שאמר דוד בהבו לה' בני אלם (תהלים כט). רב יוסף אמר כנגד י"ח אזכרות שבקריאת שמע. רבי תנחום אמר ריב"ל כנגד י"ח חוליות שבשדרה עכ"ל. ובמדרש תנחומא תחילת וירא מוסיף דהוי כנגד 18 פעמים שהאבות כתובים בתורה יחד וכנגד 18 מזמורים שמראש תהלים עד יענך ה' ביום צרה.

יש שסגולת המספר בגלל משקלה ע"פ שמות ההוי-ה השונים, כדוגמת: 21, 26, 45, 52, 63, 72, 86, 91, 112, 216, ועוד רבים.

10, 100, 1000

בעוד שהשבע מבטא את עומק החומר וה 7^א את סוף ההבנה האנושית, העשר מבטא את הקומה השלימה, את כלל המציאות האמיתית, הכוללת רבדים שאין יכולת לאדם להשיגם. כביכול השבע מבטא את קצה הקרחון הנראה, ואילו עומק המציאות הבלתי מושגת, הקרחון המוסתר במים מבוטא ע"י תוספת שלש לשבע ויצירת המספר עשר.

המקור לכל זה הוא בספר יצירה פ"א משנה ד' וז"ל עשר ספירות בלימה עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה עכ"ל, וכן בכל הפרק. ובהסברו כותב הרמח"ל בזה"ל ותראה כי אינם... ריבוי מציאות באל האחד. אמנם דע כי... הוא כשמש הזורח על הארץ שהוא פושט אור עצמו ומגיע אל הגוף המזוהר ממנו, כך המאציל ברוך הוא בפועלו, נאמר שהוא פושט אור עצמו אל המופעל ממנו... וע"כ לכלל פעולותיו אשר ברא בברוא עולמו ואשר פועל כמו כן בקיימו אותו אנו קוראים ספירות, ורוצה לומר התפשטות אור עצמו אל הנפעלים ממנו... ויען כי מבחינים אנו בפעולותיו איכויות שונות, ע"כ נבחין בספירות אלה מדרגות שונות עכ"ל בתחילת ספר קנאת ה' צבאות. כמובן יש להסביר ולהבין עוד ועוד אבל הנכתב

יספיק למאמר זה. ובשערי קדושה לרח"ו ח"ג ש"א כותב וז"ל כל העולמות נכללים בשם הוי"ה הנחלקת לארבע יסודות ולעשר ספירות, וכמו"כ כל עולם מהם נפרט על דרך זה וכו' עד שתמצא כי אפילו בזה העולם השפל אין לך בריה קלה שאין בה כללות ארבע אותיות הוי"ה וכללות עשר ספירות וכו', כי הנה יסוד העפר כלול מעשר ספירות וכו' עכ"ל. ושוב לא באנו עתה להכנס בשערי חכמה אלא לאותה טיפה המספיקה לעניינינו. למדנו עפ"י דכל מציאות שביקום יש בה עשרה ספירות, לכך כתבנו לעיל כי המציאות האמיתית (לא הנראית לעין האדם או המושגת בשכלו) של העולם בכללו או של כל פרט ממנו, של מעשה או מקרה מבוטא בדברי חז"ל כעשר.

"ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית לאמור לזרעך נתתי את הארץ הזאת... את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני וכו'" (בראשית טו, יח-יט) ופרש"י שם וז"ל עשר אומות יש כאן ולא נתן להם אלא שבעה גוים, והשלשה: אדום, מואב ועמון והם קיני קניזי וקדמוני עתידים להיות ירושה לעתיד לבא שנאמר אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם עכ"ל, ומקורו בירושלמי בקידושין (פ"א מ"ח) ובראשית רבא (פרשה מד אות כג). השבע נקבל בכוחות עצמינו ע"פ הטבע, את התוספת לעשר - רק בעזרת הבורא בעתיד, כשירצה לגלות מציאותו השלימה לנו.

זו הסיבה מדוע נהגו ישראל בתום ספירת העומר להתפלל לתיקון 7x7 ספירות ע"י 49 ימי העומר (עי' ספר התודעה מקור המנהג) ולא לתקן 10x7 או 10x10 ספירות, שכן בימים אלו אנו בכוחותינו שלנו, ע"פ הטבע, עובדים ומתקדמים להיות נכונים למתן תורה, ויכולתנו לתקן רק את שבע הספירות התחתונות וגם בהם רק את שבעת מדרגותיהם האחרונות. אין ביכולתנו כלל לגעת במעשינו ומחשבותינו בני הראשונות של כל ספירה או של כלל הספירות (שמעתי בשם הגר"א אך לא מצאתי מקורו המדויק). והוא אשר אמרנו דעד שבע יש שליטה לאדם, אך למציאות השלימה, לעשר, אין ביכולת האדם להשיג או לתקן.

עפ"י נבין בעומק המשנה במגילה (כג, ע"ב): "אין פורסין את שמע (פירש"י קדיש וברכו) ואין עוברין לפני התיבה, אין נושאים את כפיהם (הכהנים), וע"י ערוה"ש לאו"ח קכח ס"ח) ואין קורין בתורה, אין מפטירין בבניא ואין עושין מעמד ומושב (לאחר הקבורה) ואין אומרים ברכת אבלים ותנחומי אבלים וברכת חתנים, ואין מזמנין בשם פחות מעשרה", ובגמרא שם "מנא הני מילי? א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן דאמר קרא ונקדשתי בתוך בני ישראל, כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה. מאי משמע? דתני רבי חייא אתיא תוך תוך, כתיב הכא ונקדשתי בתוך בניי, וכתוב התם הבדלו מתוך העדה, ואתיא עדה עדה דכתיב התם עד מתי לעדה הרעה הזאת מה להלן עשרה (מרגלים) אף כאן עשרה".

עפ"י צריכים להיות כל העשרה - גברים ישראלים מגיל מצוות (כמרגלים), אך הרא"ש בברכות (פ"ז אות כ') מביא את רב האי גאון הפוסק "דקטן עולה למנין עשרה. ויראה דהיינו טעמא דאמרינן דאפילו מוטל בעריסה מצטרף, דכל בי עשרה שכינה שרויה", וכן כותב המרדכי בשם ר"ת (ברכות אות קעב) ומשמע דטעם "ונקדשתי" משום דבעשרה שכינה שרויה. והגדיל לכתוב בעל התניא (אגרת הקודש פכ"ג) וז"ל ההשראה היא הארה עצומה מאור ה' המאיר בה בלי גבול ותכלית ואינו יכול להתלבש בנפש גבולית כ"א מקיף עליה מלמעלה מראשה ועד רגלה, כמו שאמרו חז"ל כל בי עשרה שכינתא שריא וכו'. שמעתי מרבתי כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביחד אף שאינם מדברים בדברי תורה תיפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית, משכינתא דשריא עליהו עד שהיה מתבטל ממציאיותו לגמרי עכ"ל. וכ"ז כי כשיש עשרה חלקים, ישנה מציאות שלמה ושורה השכינה בעשרה ככתוב "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרויה ביניהם שנאמר אלהים ניצב בעדת אל" (אבות פ"ג מ"ו).

עפ"י נבין המדרש בפדר"א פייט וז"ל עלי עשור ועלי נבל: כל עדות נאמנות לישראל בעשרה: הכינור שהיה מנגן בו דוד בעשרה נבלים, עדות ברית מילה בעשרה, עדות המת בעשרה, עדות ברכת ה' בעשרה, עדות חליצה בעשרה, עדות ברכת נשואין בעשרה עכ"ל, עשרה דברים נאמרו על הכוס של ברכה (ברכות נא, ע"א-ע"ב), ועשרה דברים בסעודה (זוה"ק על רות בסופו), בעשרה מאמרות נברא העולם ובעשרה נסיונות נתנסו אבותינו ואברהם, עשר מכות (במצרים) ועשרה נסים בביהמ"ק, עשרה דברים שנבראו בין השמשות (אבות פ"ה וע' ג"כ באבות דר"נ פל"ד, עשרה שמות לה', עשר לשונות של שבח לה', עשרה שמות לעי"ז, עשר נקודות שבתורה, עשר ירידות של שכינה, עשר מעלות, עשרה שמות לנביא, לרוה"ק, לשמחה ולחיים) עשרה דברות, ובעשרה מאמרות של שבח נאמר ספר תהלים (פסחים קז, ע"א), שבכולם שורה שכינה - ישנה מציאות שלימה.

בערכין (יג, ע"ב) וז"ל כינור שהיה במקדש היתה של שבעה נימין ולימות המשיח של שמונה נימין ולעתיד של עשרה נימין עכ"ל, ומבאר המהר"ל בנצח ישראל פייט וז"ל ור"ל כי השיר מורה על שלימות, כי על שלימות דרך לומר ולשורר וכו'. לכך אמרו כי שלימות של העולה"ז אינו רק עד שבע, כי העולה"ז הוא עולם הטבע שנברא בשבעת ימי הבראשית ולימות המשיח של שמונה נימין כי השלימות שיהיה לימות המשיח יהיה על הטבע, ואפילו למ"ד (סנהדרין צט, ע"א) אין בין העולה"ז לימות המשיח אלא שיעבוד מלכויות, מ"מ השלימות הוא מגיע אל מעלה עליונה יותר מן העולה"ז, ולכך הכינור של ימות המשיח של שמונה.

ולעתיד שלא יהיה טבע גשמית כלל אבל השלימות יהיה נבדל לגמרי אז יהי הכינור של עשרה נימין, כי העשרה נימין מורה על קדושה אלהית כי העשירי הוא קודש, ומורה על עולה"ב שהוא עולם קדוש ועולה"ב נברא ביד (עשר בגימטריא) ולכך כינור של העולה"ב הוא של עשרה נימין עכ"ל.

כדברנו עד עתה, שלימות השלימות מבוטאת בתורה ובחז"ל במאה $(10 \times 10 = 100)$. לכך על הפסוק 'זיזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה'" (בראשית כו, יב) כותב הרקנטי בזה"ל דע כי חכמי הקבלה אמרו כי הארץ העליונה מאה שערים, לכל שער בית קיבול נובעת מעייני ברכה לעולם וכו', ולפיכך תמצא באוהל מועד מאת אדנים למאת הכיכר, כיכר לאדן, שאין לך אדן שלא יהיה לו בית קיבול לקבל הברכה מן העמודים וכו' והוא סוד מאה ברכות בכל יום (עי' או"ח מו ס"ג ומ"ב שם) עכ"ל, והיות וכל ספירה כלולה מחברתה הרי עולה למאה (במקומות רבים לאין ספור בספרי הנסתר).

וכן באלף $(10 \times 10 \times 10)$ כותב הרקנטי בפרשת שופטים וז"ל והרבה זמן הייתי נבוך על שלמה המלך ע"ה שכתוב בו ויחכם מכל האדם ואהוב מאלהיו איך נאבדו ממנו זוהרי החכמות השכליות כי לעת זקנתו נשיו היטו את לבבו? וכו'. ובהתבונני על המבוכה הזאת כי היו לו אלף נשים נכריות הוסר המסוה מעל פני, כי אמרו בעלי הקבלה האמיתית כי סכום מדרגות הטומאה שנשפעו באילן העליון בזוהמת הנחש הם אלף כוחות וכו' ושלמה המלך וכו' נמשך אחריהם לדעתן, להכיר ולהשלים המדרגה וזהו שאמר וילך שלמה ולא כתב ויעבוד שלמה וכו' עד שנמשך יותר מכדי צרכו עכ"ל. אלף הוא הרחבת המאה עד סוף הגבול.

יש לדעת כי הרב צדוק הכהן לשיטתו מסביר העשר, המאה והאלף בצורה גאומטרית. וז"ל בספר דובר צדק עמ' 15: עשרה הוא מספר שלם שכן כל המספרים הולכים עשרות עשרות (רוצה לומר בבסיס עשר) וכן כל עניני העולם חלוקים לעשרה כנודע מטעם חכמי האמת בסוד בעשרה מאמרות נברא העולם ועשרה הוא קומה שלמה. ולפי שכל גוף נברא הוא מוגדר בששה קצוות והוא ההתפשטות באורך ורוחב וגובה, ועי"ז ההתפשטות באורך ורוחב נעשה מרובע מעשרה והוא מאה. וכשמתפשט גם לגובה הוא

מעוקב עשרה שהוא מספר אלף ואז הוא נָשָׁם שלם וחוזר להיות גוף יחידי נברא (שלכן אָלֶף שווה לָאֶלֶף שבגמטריא הוא אחד) וכו'. ולכן ענין שרי ישראל שהולכים רק עד שרי אלפים ואין עוד, כי שרי רבבות לא מצינו, שמה שיותר מאלף הוא מדרגת המלך (העל טבעי - כביכול כולל גם מימד רביעי ולא רק שלשה 10×10), שלכן חרה לשאול מה שנתנו לו האלפים ולדוד הרבבות (העל טבעי) וכו', וכן אומר לדוד ששקול כנגד רבה וכו'. ודע כי ד' מדרגות יחידות (1), עשרות (10), מאות (100), ואלפים (1000), בארנו שהם נגד ד' עולמות אצילות בריאה יצירה ועשיה, שאצילות הוא וגרמויי חד תמן והוא יחידות, והולך ומתרבה עד העשיה וכו' עכ"ל. וכ"כ עוד בספריו כנ"ל על שלמה שמאכלו אלף הרים ואלף כסף שנתנו פלישתים לדלילה לפתות את שמשון. (דובר צדק עמ' 179, ישראל קדושים עמ' 24, 26).

ובכ"ז העדפתי להסביר ללא הפן הגאומטרי שכן גם הוא מתבסס על חכמת הנסתר, וא"כ מה לי ע"פ הסברו או לא, ועוד שנוקט כאן מעט כמהר"ל (שש הוא חומר = מעלה ומטה, פנים ואחור, ימין ושמאל) דלא כשיטתו, ועוד דמנין הגיע לכך שכל מימד (רוחב, אורך, עומק) מורכב מעשר כקומה שלימה, אילולי חכמת הנסתר?

11, 101

על הפסוק "והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחווים ל"י" (בראשית לז, ט) כותב הילקוט הראובני וז"ל בדילוגים: סוד אחד עשר כוכבים משתחווים לי, דע כי עבודה זרה ירשה כח להכניע י"א אלופי עשיו וכו', ומנין י"א הוא מפורסם כי י"א קליפין הם, וכנגד י"א סמני הקטורת, וי"א פסוקים המתחילים בנון ומסיימים בנון להכניע י"א קליפין וכו' וע"י שמש וירח דקדושה ואחד עשר כוכבים דקדושה יש להכניע י"א אלופים עכ"ל. וכן כותב עה"פ "אחד עשר יום מחורב" (דברים א, ב) וז"ל אחד עשר יום: י"א מזמורים שנשתכחו אחרי מות משה אלו י"א כוחות הקליפות שהם י"א בסוד אחד עשר יום מחורב. והאריך במדרש נגד י"א שבטים אשר בירך משה לפני מותו להכניע י"א קליפות הידועים לחכמי האמת בסוד עשתי עשרה יריעות וי"א סמני הקטורת וי"א פסוקים המתחילים ומסיימים בנון וכו' ומזה נשתכחו י"א המזמורים הנ"ל וכו' ודוד המלך חזר ויסדם עכ"ל.

הסבר מועט לנוכח מצינו בכתבי האר"י, שער הכוונות דרושי תפילת השחר ג וז"ל בדילוגים: החיות אשר בתוך הקליפות והיא בחינת הקדושה המחיה הקליפה, והוא סוד י"א סמני הקטורת וכו'. וע"י פיטום הקטורת שאנו אומרים אנו גורמים לסלק חיות דקדושה אשר בתוך הקליפות דעשיה שהם י"א יריעות עיזים וכו', דיי"א סמני הקטורת הם העשר ספירות דעשיה. והנה יש י"ס דקליפה ועוד אותה נקודה עליונה המחיה את כולם הרי הם י"א. וע"י אלו הי"א סמנין וכו' נדחין הקליפות ואנו מסלקים משם אותה נקודה אשר היתה מחיה אותם עכ"ל. ובהמשך שם מוסיף בזה"ל והנה ענין הי"א סמנין אלו הם עשרה ניצוצי דקדושה המחיה הקליפה בסוד אור פנימי ויש ניצוץ אחד בסוד אור מקיף להם. ואין המקיף הזה מתחלק לעשר כדמיון אור הפנימי, לפי שהאור המקיף הוא אור פשוט אחד, ונקרא אור אחד בלבד. ונמצא שהאור הפנימי הנחלק לעשרה ואור המקיף שאינו נחלק בין כולם הם י"א סמני הקטורת עכ"ל.

באים אנו מהפרטים לכלל. עשר למדנו מבטא מציאות שלימה על כל חלקיה הגלויים והנסתרים. האחד עשר מבטא את המציאות עם הנקודה שעליה, הגורמת לה חיים ותנועה. ענין זה מופיע בארוכה בספר גינת אגוז ח"ב וז"ל התבונן ותראה כי חלקי המציאות מתנועעים בסוד אחד עשר, כי עד עשרה - חלקים הן, ומעשרה ולמעלה הגלגל חוזר (כדי לכתוב י"א יש להשתמש שוב באות אלף, שכן הוא

בסיס עשר, ועל דרך זה במספרים) והרי אחד עשר ראשית התנועה עכ"ל. הסברו ששם הוי"ה מחולק לשנים, ל"ה, סוף החלקים: א"ט (ביחד עשר), ב"ח, ג"ז, ד"ו, י - ה, ושם ו - ה חותם התנועה: א"י (11), ב"ט (11), ג"ח (11), ד"ז (11) ה"ו (11). וכן מאריך שם מאד בענין זה, דאחד עשר הוא סוד התנועה.

וכן בסוף ח"ב כותב בזה"ל הלא תראה אחי כי כל גלגל טוב ומתקיים בתנועה אשר נשפעת מאתו יתברך, והתבונן אחי ותראה כי אותיות הגלגל הן המכריחות להיות תנועתו תנועת טבע וכו', התבונן בגלגל ותמצא בו עשרה חלקים וכל עוד שאינו מתנועע אינו נקרא גלגל, והכל בחותם י"א, בדרך זה א"ב (+) ג"ד (+) ה"ו (+) ז"ח (+) ט"י (+) י"א סודם גלגל (סך הכל 66 = גלגל). והתבונן בהיות אותיות הגלגל הן סוד הגלגל ממש בהיות התנועה דבקה בגלגל והיא חוץ לגלגל כי י"א תמצאהו חוץ לטבע (הגשמי) וכו' כי בלתי י"א אין שם תנועה ולא גלגל עכ"ל. ומאריך אח"כ בהסברו כי שתי אותיות ראשונות של שם הוי"ה מבטאים את חלקי הטבע, ושתי האותיות האחרונות (ו' + ה' = י"א) את הסובב על הטבע, ה"מגלגל" את הטבע.

א"כ למדנו שהאחד עשר מבטא את החיים והתנועה, את הניצוץ המקיף את עשרת חלקי המציאות השלמה ומחיה אותה. לכך ישנם אחד עשר קליפות, עשרה חלקי מציאותם והאור המקיף המניעם, וכנגדם י"א סמני הקטורת, עשרה כנגד י"ס ואחד (הלבונה) כנגד החלק האחד עשר המניעם ומחיים. כ $1+10=11$ כך $1+100=101$, הניצוץ המקיף את מאת חלקי המציאות. לכן כותב הגינת אגוז בח"א, שער הכינוי וז"ל תחילת המשכת החפץ הוי"ה היא, ובאמצעות מלאך תמצאהו משתמש בחותם כל ההוויות שהוא חותם ויהי כן (בגימטריא $70+31=101$) וכו'. ויהי כן קודם למציאות הרקיע, כמו שהסכלים הנפרדים קודמים למציאות הגלגלים. אמנם תדע לך כי סוד ויהי כן הוא סוד מציאות ראשונה שבסכלים וזהו מעלת הכהן הנקרא מיכאל (גימטריא 101) וכו', וגי"כ מאמיתת י"ה - א-להים ($86+15=101$) נתהווה מיכאל וכו' עכ"ל.

31, 71, 91

על הפסוק כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים (בראשית מו, כז), כותב רבנו בחיי וז"ל היו שבעים זולתי יעקב, שכן כתיב ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש ועמו ע"א. וכן כתוב אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ועם משה שבעים ואחד, וכן סנהדרין גדולה במקדש שבעים ועם הנשיא שעל גביהם שבעים ואחד (עיין מרגליות הים עמ"ס סנהדרין דף ג ע"ב, י"א-י"ט), וכן אומות הקדמונים שבעים ועם ישראל ע"א, וכל זה דוגמא של מעלה כנגד שבעים מלאכים הסובבים כסא הכבוד, ועם ה' א-להי ישראל ע"א וכו' עכ"ל.

שבעים ואחד מבחינה ערכית שווה לשבע (קדושה שבטבע למהר"ל, התגלות החומר לרב צדוק) ועוד עשירית מהמספר שמונה (מעל הטבע, מעל הגלוי). בתוספת האחד לשבעים יצאנו מהעשיריה השביעית (כדברנו לעיל שמבטא סוף הגילוי האפשרי) לעשיריה השמינית. במספר האחד עשר הסברנו כי העשר הוא קומה שלמה של הגוף, החומר, ותוספת האחד מבטאת את ניצוץ החיים והתנועה, את האור המקיף, את אותו חלק שבא מעל לקומת החומר. בדוגמת ה $1+10=11$ כך גי"כ $1+71=72$ (7 * 10). תוספת האחד לשבעים מבטאת את אותו חלק שמעל לטבע, מעל לגלוי, שכן בתוספת אחד לשבעים יצאנו מסוף הגלוי האפשרי לחלק שאינו מושג, משבעת הספירות התחתונות של כל דבר לתחילת השלוש הראשונות בהם אין לנו כלל נגיעה.

לכך שבעים מזקני ישראל (גלוי) ומשה על גביהן (המחיה אותם, שמכוחו ניזונין כולם, המקשרם לחלק שאינו במושג אנושי), שבעים יוצאי בית יעקב וישראל על גביהן (מחיה אותם, מקשרם לשאינו מושג) וכן הלאה. כמו שתוספת האחד לעשר (11) מבטאת את ניצוץ החיים שבא מחוץ לקומת החומר השלמה (10) כך תוספת האחד לשבעים (71) מבטאת את הצינור שבו זורם השפע משאינו מושג (גי' ספירות ראשונות) לגלוי (ז' ספירות תחתונות).

כך ג"כ $91 = 1 + (9 \times 10)$, קומת החומר הכמעט שלמה (9×10) בתוספת אחד מהעשיריה העשירית המחיה אותה. לכן שם אדנות בגימטריא בתוספת שם הויה הוא $91 = 26 + 65$. שם זה כולל את כלל המציאות הגלויה (49), האפשרית (70), ואף חלקים מקצה הקרחון שאינו מושג כלל ($10 + 10 + 1$). וכאן יש להעיר כי גימטריאות, צירופים ותמורות אינם לחידוד בלבד אלא ברי משמעות עמוקה, ויש בהם עניינים נשגבים ונעלמים שאין בנו כוח להשיגם לרוב העלמם (לישנא דרמ"ק בפרדס ש"ל פ"א). לכך המזמור שעל ידו אנו מקבלים השכינה היורדת ושורה עלינו בשבת, מזמור כ"ט בתהלים (מזמור לדוד הבו לה' בני אלים) סכום תבותיו עולה צ"א, וכן ראשי תיבות פותח את ידיך עולה צ"א, וכן רבים מאד כה"ג, דהביטוי לקישור המציאות הגלויה, הנסתרת ושאינה מושגת לחלק העליון ביותר הוא בצ"א.

כה"ג $31 = 1 + (3 \times 10)$, דתוספת האחד מהעשיריה הרביעית (ארבעים מבטא את יציאת הטמון לגלוי, את ראשית התרקמות החומר מהתמונה) מבטאת את הנקודה הראשונה בה המישור הופך להיות מרחב, הנקודה הראשונה בה זורם השפע הא-להי לעולם הוירטואלי (תמונה). עפ"י יש להבין גימטריא של אחד משמותיו של הקב"ה א-ל=31. יש לדעת כי ג"כ מתחילה לסוף הוי, דהיציאה הראשונה מקומת השלושים הבלתי מושגת (כתר, חכמה, בינה) הוי הנקודה השלושים ואחד (תחילת החסד, וכידוע א-ל שם החסד הוא).

למדנו כי כיחס שבין 49 ל-50 (תחילת השביעיה השמינית, החלק שמעל ליכולת האנושית) כך ג"כ בתוספת האחד למספר שלם (עשרות), תחילת החלק שמעליו, שמשפיע בו ומקיימו.

12, 120

בעוד שהאחד עשר הוא סוד התנועה, השנים עשר סוד הפעולה הוא. וז"ל הרב צדוק בליקוטי מאמרים עמ' 111: כי כל דבר חלוק לעשר, ג' ראשונות וז' תחתונות, הג' הראשונות הם היסודות וההתחלה והז' התחתונות הם כללות גוף הדבר. וכוחות של פעולתן הם י"ב, כי בכל פעולה יובחן י"ב מיני הבחנות שהם י"ב גבולי אלכסון שיש בכל ג'ם כמש"כ בספר היצירה, כמו ששמעתי פירוש גבולי אלכסון היינו דברים הפכיים שזה כנגד זה, ובכל דבר יש ו' קצוות כנדוע שהם ו' ימי הבנין וכחות פרטיות של מיני פעולות, וכל אחד והפכו הרי י"ב מינים בפעולות וכו' עכ"ל. למדנו כי השש מבטא את החומר שבטבע (זהו פשט ו' ימי הבנין אלו ששת הימים שבהם נבראו שמים וארץ, וזהו ו' קצוות שיש בכל דבר: מעלה ומטה, ימין ושמאל, פנים ואחור) ובשינויו ע"י פעולה, יש אפשרות לכל קצה להשתנות להופכו, ובהכפלת שש בשניים נוצר המספר 12.

ובשערי אורה שער ה' מוסיף בזה"ל ומאחר שנכנסת לאלו החדרים יש לנו להודיעך כי כמו שאברהם ויצחק היו פרקי המרכבה מכוונים כנגד ימין ושמאל, גם יעקב הוא מכוון כנגד הקו האמצעי שהוא סוד שם הוי"ה יתברך העומד באמצע. וכמו ששם הויה יתברך מכוון באמצע כנגד כל הצדדין ושמות הקודש כולם, וכל הכינויים מתאחזין ומתאחדים בו בין מלמטה בין מלמעלה בין מהצדדים, כך יעקב שהוא י"ב שבטים שהוא סוד י"ב גבולי אלכסון מתאחזים בשם הוי"ה יתברך וכו', וכבר ידעת כי המזלות הם י"ב

ומהם יבוא הכח לייב חדשים וכו' ולכולם יבא הכח והקיום והמזון משם הוי"ה יתברך עכ"ל. וממשיך שם בהסברו כי בשם הוי"ה הכולל ארבע אותיות אשר שנים זהות בצורתן, ניתן ליצור שנים עשר אפשרויות שונות בצירופן ואשר כל אחד מהצירופים מקביל לחודש ולשבת: שם הוי"ה ככתבו מקביל ליהודה בשבטים ולניסן בחדשים, בעוד שצרוף ו - ה - י - ה - ה מקביל לאפרים ולתשרי. ויש להבין כי פעולת עם ישראל החלה מייב שבטים, אשר עד להם לא היה עם, שהרי ישמעאל ועשו אינם ישראלים. פעולת ישראל יצאה דוקא עייב שבטים כשם שפעולת העולם עיי שם הוי"ה שיש בה ייב צירופים. ועיין עוד בגינת אגוז ח"ב: 12 אותיות, 12 אבני זיכרון, 12 שערים בנפש, 12 איברים בגוף. ועוד 12 עינות מים, 12 מלאכים (רבנו בחיי שמות פטו 27), ייב שעות ביום ובלילה, ייב חלות, ייב אריות בכסא שלמה (רבנו בחיי ויקרא כד, ז) וע' בספר יצירה פ"ה משנה ב'. וכן משפט רשעים בגיהנם 12 חודש, מכות מצרים ואיוב 12 חודש, משפט גוג ומגוג 12 חודש (ילקוט שמעוני נ"ך תקי"ד), הארץ עומדת על 12 עמודים (שם תקמ"ג), ומעיין שיפרוץ במקדש יחלק ל-12 נחלים (שם שפ"ג), ובנינוה היו 12 שווקים ובכ"א 12 אלף בני אדם, וכל רחוב 12 מבואות וכל מבוי 12 חצרות ובכל חצר 12 בתים וכל בית 12 גיבורים ולכל גיבור 12 בנים (שם תק"ט). כולם מבטאים בלשון התורה וחז"ל פעולה, ביצוע, השפעה מלמעלה.

אולי עפ"ז יש להבין המדרש הנמצא בסוף הילקוט שמעוני עה"ת וז"ל ומשה בן מאה ועשרים שנה, זה אחד מארבעה שמתו בני מאה ועשרים שנה ואלו הן: משה, הלל הזקן, רבן יוחנן בן זכאי ורבי עקיבא וכו'. שש זוגות ששנותיהן שוות: רבקה וקהת, לוי ועמרם, יוסף ויהושע (וצ"ע דיעוין בסוף בראשית ובסוף יהושע שחיו מאה ועשר שנים בלבד. ועי' שם ברש"י ובמדרשים שראויים היו למאה ועשרים אלא שבחטאם הורדו מספר שנותיהם), שמואל (עי' ש"א פכה 1 ובפירושים שם) ושלמה (חי רק 52 שנה, וי"ל כנ"ל), משה והלל הזקן, רבן יוחנן בן זכאי ור"ע עכ"ל. וי"ל דביטוי מלא לחיי פעולה שלמים הוי במאה ועשרים (12x10) כדברנו שהכפלת העשר מבטאת את שיא הענין, ואולי נמצא כאן מקור למשפט השגור בפי ההמון - עד מאה ועשרים.

39=99, 40=100

בספר עמלה של תורה לרב צדוק (בסוף פרי צדיק על ויקרא) כותב בזה"ל: ואחר שהיה קרוב (אברהם) להשלים כל קומת קדושתו שהוא בק' שנה, י פעם י, ושנת הצ'ט הוא יסוד שבמלכות שהוא מדרגת תיקון התאוה לגמרי ולתקן הזוהמא דאדה"ר נצטווה על המילה שהוא הסרת אותה הזוהמא עכ"ל. 99 א"כ הוי 1-100, דרגה אחת לפני המלכות דמלכות (100).

כה"ג הוי 1-40=39, כי 40=100 ע"פ הנסתר. אמנם קומה שלמה הוי בעשר כדלעיל, אך בגלל חלוקת היקום לארבע מדרגות עיקריות (אצילות, בריאה, יצירה, עשיה) כנגד ארבע אותיות דשם הוי-ה (שערי קדושה לרח"ו ש"ג פ"א), הוי סה"כ ביקום ובשם הוי-ה 40=10x4 שבחלוקה מפורטת יותר הוי בעצם 100=10x10. לפי"ז ה-39 שמבטא קומה שלמה ללא המדרגה התחתונה (מלכות דמלכות) הוי ממש כ-99. ובתיקוני הזוהר א' ז"ל שראשי נמלא טל וכו' דא אליהו יוד-הא-ואו (בגימטריא 39) ואיהי שכונתא דלא מחושבן טל, עכ"ל. עפ"ז נבין מדוע יש לתת שתי ידיו על הפת בשעת ברכת המוציא (או"ח קס"ז ס"ג ועייש עשר אצבעות כנגד עשר תיבות בברכת המוציא ועוד), אך ע"פ הנסתר הוי הטעם שבברכת המוציא 39 תיבות ועם הידיים והדגשת הה"א של 'המוציא' (מלכות) משלימים אנו קומה שלמה (100=40) (שלי"ה שער האותיות דף נח ע"ד).

לכן הפוגם קומתו הרוחנית (נפשו, רוחו ונשמתו כנגד עלמות ביי"ע - שערי קדושה ח"ג ש"ב) יש לו ללקות 39 שכן את החלק הגבוה (40) אינו יכול לפגום כלל ועיקר ועליו אינו צריך כפרה כלל ועיקר. וז"ל ספר הליקוטס לרח"ו, עה"פ ארבעים יכנו לא יוסיף: סוד המלקות שציותה תורה עליו וגם אמרו חז"ל כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתו, סוד העניין הוא להסיר כתם החטא אשר נכתם האיש החוטא בנפשו ולטהר נשמתו. לא מפני העונש והטורח למקבלו, אלא הוא כמי ששותה סם המות ונותנים לו מעט צרי להצילו ממיתה. ואע"פ שהצרי אינו מר, מצינו בסגולה שיש בו. ככה הוא המלקות, מי שמקבלו בוידוי והכנעה ובכיה ובושת פנים, הנה הוא מצילו מעונש גהינום המר דכתיב ארבעים יכנו לא יוסיף. ופירוש הפסוק כך הוא: ארבעים יכנו בעוה"ז פן יוסיף להכותו בעוה"ב מכה רבה וכו'. וזה היה הטעם שקילל הקב"ה לאדה"ר באכלו מעץ הדעת טוב ורע, והקללות היו עשרה לאדם ועשרה לחוה ועשרה לנחש ותשעה לארץ וכו', א"כ כולם יעלו ל"ט קללות. והחוטא הוא ארור ונקרא מת אפילו בחייו וצריך להחיותו ע"י המלקות שכנגדן הכה הקב"ה לדור המבול לפי שלא חזרו בתשובה ארבעים יום וכו'. ועתה מי שחוזר בתשובה הוא מקבל מלקות ארבעים חוזרין לו הל"ט וכו' לט"ל של חיים שהוא רומז לטל שעתידי הקב"ה להחיות בו מתים עכ"ל. וכן בתיקוני זוהר מ"ח וז"ל ארבעים מלאכות חסר חד אינון לקבל ארבעים מלקיות חסר חד בשבת, ואינון עשרה דלקה אדם ועשרה לחוה ועשרה לנחש ותשעה לארעא, ובגין דא אמרו מארי מתניתין אין לוקין בשבת, דאילין מלאכות אינון חשיבין לישראל לקבל מלקיות עכ"ל. אולי בגלל זה כותבת המשנה (שבת פ"ז מ"ב; מכות פ"ג מ"י) ארבעים חסר אחת, אע"פ שלכאורה לכתוב 'שלושים ותשע' הוי רק שתי תיבות (שאלת התוי"ט, ומתרץ וז"ל והקרוב אלי דמסרד סריך כלישנא דמתני במכות והתם אקרא קאי דמספר ארבעים יכנו עכ"ל), כי ע"פ תורת המספרים סגולת ה-39 היא 1-40.

אגב, עפ"ז למדנו פשט נוסף ב-40 דהוי קומה שלמה בארבע מדרגות. לכך כותב האלשיך (פרשיות יתרו, משפטים וכי תשא) וז"ל וענין הארבעים (ששה משה בהר) הוא כי כאשר להצטייר צורת הולד במעי אמו מהטיפה צריך מ' יום, כך להתהפך החומר ההוא אל איכות זולתו הוא הרוחניות צריך מ' יום כנגד מ' יום שנתהווה בהם האיכות הראשון שהם ד' עשיריות כנגד ד' יסודות שנתהווה מהם. ובמלאת הימים ההם שנגמר רוחניות האפשרי לקבל, אז למד וקיבל תושב"ע לבלתי שכוח עוד כדרך הרוחני עכ"ל. ובמגיד משרים ע"פ ויקהל בתרא (בתרגום) עבירות שאדם חוטא עד גיל ארבעים לא נתפס עליהן כ"כ כמו זה שחוטא לאחר זה. ומן הדין היה, שכיון דתשובה מעולה צריכה באותו פרק, שלא תועיל תשובה לאחר גיל ארבעים כיון שאין בו כוח יצר כמו לפני גיל ארבעים. ולכן התפלל דוד כאשר חזר בתשובה שלמה לאחר גיל ארבעים, אל תזכור לי עוונות ראשונים של קודם גיל ארבעים. וכן עד ארבעים שנה אין אדם עומד על דעת רבו (עבודה זרה ה, ע"ב), וכן רבי אליעזר אומר ימות המשח ארבעים שנה (סנהדרין צט, ע"ב) וכל זה כי 40 קומה שלמה של אדם הוא, כי 100=40. ועיין ב"רמ"ד רמ"ו, ש"ך בס"ק ו וז"ל גם המקובלים ושאר אחרונים הפליגו בדבר שלא ללמוד חכמת הקבלה עד אחר שמילא כריסו בש"ס, ויש שכתבו שלא ללמוד קבלה עד שיהא בן ארבעים שנה כמש"כ בן ארבעים לבינה.